

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
הלשכה המשפטית

ככ"ח טבת, תשע"ג

10 ינואר, 2013

תיקנו : צער בעלי חיים - חתולים

לכבוד
עו"ד סיון זבולון- נוה
בדוא"ל: animalpolice2@gmail.com

הנדון: עמדת משרד החקלאות בנוגע להאכלת חתולי רחוב
סמך: פנייתך בדוא"ל מיום 26.12.12

במענה לפנייתך שבסמך, בה ביקשת לקבל את עמדתו של משרד החקלאות בשאלת הסמכות לאסור על האכלת חתולי רחוב, ולאחר התייעצות עם הממונה לפי חוק צער בעלי חיים, ד"ר דגנית בן דב, להלן תפורט עמדת המשרד.

1. ביום 2.6.04 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בבג"צ 4884/00 שדן בנוהל כללי לטיפול בחתולי רחוב אשר פורסם ע"י מנהל השירותים הווטרinariים בעקבות פסק הדין בבג"צ 6466/96 העמותה למען החתול נ"ע עירית ערד. מטרת הנוהל היתה להסדיר את הפעלת הסמכות להמית חתולי רחוב תוך קביעת הכללים להפעלתה.
2. בפסק הדין נקבעה נוסחת האיזון בין האינטרסים השונים שיש לשקול בטרם החלטה על המתת חתולי רחוב. עוד נקבע, כי על מנהל הש"ט לתקן את הנוהל הקיים ולהשלימו, כך שיישקף מדיניות של איזון ראוי בין האינטרסים המערבים ויעגן כללים ברורים ליישומה. וכך נכתב בפסק הדין:

י"על הנוהל להבטיח כי קיומם של חתולי רחוב באיזורי המחיה של בני האדם לא יפגע בצורכיהם הקיומיים ובבריאותם ומצד אחר כי חתולים לא יומתו ולא ייגרם להם סבל, ככל שהדבר אינו נדרש לשם הבטחת אינטרסים אלה של האדם. אין פירוש הדבר כי אין להגן בנוהל אמצעים לקידום אינטרסים אנושיים בעלי חשיבות משנית כנוחות או רווחה, אלא שכמתחייב מהאיזון האמור מעיקרון המידתיות, על אמצעים אלה להיות, ככלל, קיצוניים פחות מהמתה ולהימנע מהסבת סבל ניכר לחתולים". (ההדגשות לא במקור).

3. בעקבות פסק הדין 4880/00 פורסמו ביום 12.8.04 הנחיות השירותים הווטרinariים לעניין הטיפול בחתולי רחוב. מצורף בזה הנוהל העדכני, אשר הופץ לרופאים הווטרinariים ברשויות המקומיות במאי 2008 (להלן – הנוהל).

u משרד החקלאות ופיתוח הכפר, הלשכה המשפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, ת.ד. 30 בית דגן, מיקוד 50250, טל. 9485378 – 03 פקס: 9485705 – 03

4. על פי הנוהל, טיפול בבעיה הקשורה בחתולי רחוב יבוצע על ידי השירות הווטרינרי הרשותי לאחר קבלת תלונה, בכתב או דרך המוקד העירוני. טרם קביעת דרך הטיפול, ייערך במקום בירור שיכלול:

- א. ביקור הרופא הווטרינר הרשותי או פקח וטרינרי רשותי לצורך התרשמות אישית.
- ב. שיחה עם המתלוננים בעלי החתולים או מאכלי החתולים אם הבעיה נוגעת לחתולי רחוב מואכלים.
- ג. כאשר מקור הבעיה הוא ריבוי חתולי רחוב מואכלים, יש לברר מי הם הבעלים או המאכלים ולדאוג לעיקור האוכלוסיה, לפחות 80-90% ממנה תוך זמן של חודשים ספורים.

5. בנוסף, על הרופא הווטרינר הרשותי להנחות גורמים רלוונטיים נוספים ברשות המקומית, לצורך ביצוע פעולות נוספות על מנת למזער את המטרדים הנגרמים מחתולי רחוב, בהתאם למקרה, כגון – דאגה לתקינות פחי האשפה, צמצום זמינות מקומות מסתור ומשאבי מזון ומים למעט תחנות האכלה מסודרות, בחירה נכונה של מיקום תחנות ההאכלה, סגירת פתחים המאפשרים חדירת חתולים וכיסוי ארגזי חול בגני שעשועים ובגני ילדים.

6. לאחר הביקור על הרופא הווטרינר הרשותי לקבוע לאיזו קבוצה שייך המקרה, מבין ארבע קבוצות סיכון אפשריות: סיכון בריאותי מוכח; סיכון בריאותי מסתבר; סיכון בריאותי מזדמן וגרימת מטרדי ריח ורעש. רק בשתי הקבוצות הראשונות, סיכון בריאותי מוכח ומסתבר, רשאי הרופא הווטרינר הרשותי להורות על לכידת חתולים לצורך פינויים מהמקום. במצב של "סיכון בריאותי מסתבר" ניתן ללכוד את החתולים לאחר ביצוע הערכת סיכונים, ובמקרים המתאימים להורות על שינוי מיקום תחנות ההאכלה והגבלת מספר החתולים המאושרים לטיפול במקום.

7. במצב של סיכון בריאותי מזדמן, הכולל מצב בו חודרים חתולים מהסביבה למתקן רגיש כגון גן ילדים, מוסד רפואי או מפעל לייצור מזון או עיבודו, אגן הרופא הווטרינר הרשותי רשאי להורות על לכידת החתולים, אלא לנקוט באמצעים אחרים שעלותם סבירה כדי למנוע חדירת חתולים למתחם. כך גם במצב של גרימת מטרדי ריח ורעש בלבד, גם אם מדובר במטרדי ריח ורעש קיצוניים.

8. במשך מספר שנים מאז פסק הדין ויישום הנוהל, לא היה פתרון של ממש לבעיית חתולי הרחוב, שגרמו למטרדים חמורים ולבעיות תברואיות קשות, במצבים בהם לא ניתן ללכוד את החתולים על פי הנוהל. הפתרון שהוצע כפתרון חלופי לכידת החתולים הוא עיקור חתולי הרחוב. כיום, המדינה מעודדת את הרשויות המקומיות לנקוט באמצעים של עיקור וסירוס חתולי רחוב, בהתאם לסעיף 14א לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994, מכוחו מוקצה מדי שנה סך של 4.5 מליון ₪ למטרת צמצום התרבות של בעלי חיים משוטטים. מאז שנת 2009 הוקצו לפי סעיף זה יותר מ-10 מליון ₪ לרשויות מקומיות שונות

לצורך עיקור וסירוס חתולי רחוב, ועד כה נותחו יותר מ- 50,000 חתולי רחוב בעשרות רשויות מקומיות.

9. לאור כל המפורט לעיל, עמדתנו ביחס לשאלותיך בפניה שבסמך היא כדלקמן:

א. לפי פסק הדין בבג"צ 4880/00, רשות מקומית אינה רשאית לפגוע באופן שאינו מידתי בצורכיהם הקיומיים של חתולי הרחוב המצויים באיזורי המחיה של בני האדם. נדמה שאין צורך לציין, שהצורך של חתולי הרחוב במזון הוא צורך קיומי;

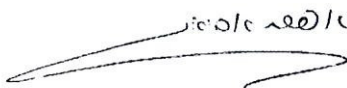
ב. מאזן השיקולים המותווה בפסק הדין מחייב כי רק במצב של "סיכון בריאותי מסתבר", כמוגדר בנהל, יהיה רשאי הרופא הווטרנר העירוני להורות, על לכידת חתולים ובמקרים המתאימים, על שינוי מיקום תחנות האכלה והגבלת מספר החתולים המאושרים לטיפול במקום. מכאן, שאיסור מוחלט על האכלת חתולים אינו בין האמצעים בהם ניתן לנקוט, גם במצב של סיכון בריאותי מסתבר;

ג. במצב של מטרדי ריח ורעש מחתולים, גם קיצוניים, הרופא הווטרנר העירוני אינו רשאי ללכוד חתולי רחוב או להורות על שינוי מיקום תחנות האכלה. מכאן, מקל וחומר, שאין הוא רשאי לאסור כליל על האכלתם;

ד. הטיפול הראוי במטרדים הנגרמים מריבוי חתולי רחוב מואכלים הוא עיקור וסירוס של אוכלוסית החתולים הנוגעת לעניין, לפחות 80%-90% ממנה, בתוך מספר חודשים.

10. לסיום יצוין כי תופעת האכלת חתולי רחוב בתחנות האכלה, מבלי שהחתולים מוחזקים בבתייהם של המאכלים, הינה נושא הטעון הסדרה. מדובר בהאכלות של מספר רב של חתולי רחוב בסמוך לבתי מגורים, מסעדות, גני ילדים, ובתי חולים. הנושא אינו מסודר בחקיקה ארצית ולפני מספר שנים נכשל ניסיון להסדירו באמצעות חוק עזר עירוני באחת מהרשויות המקומיות. החתולים המואכלים הם חתולי רחוב לכל דבר, אולם המטרד שהם גורמים לו הוא רב יחסית עקב קרבתם לאיזורי המגורים ולבני אדם, והעובדה שרבים מהם אינם חוששים מבני אדם ואינם חוששים לחדור לבתים ולמבנים. עקב כך, המשרד שקל לעגן בחקיקה בעבר את הסדרת פעילותן של תחנות האכלה, לרבות התנאת פעילותן ברישיון ובהסכמה של נפגעים פוטנציאליים. יחד עם זאת, במצב המשפטי הקיים, לא ניתן לאסור כליל על האכלת חתולי רחוב, כפי שפורט לעיל.

בברכה,

אפרת אביאני

סגנית בכירה ליועץ המשפטי

העתק:

ד"ר דגנית בן דב, הממונה לפי חוק צער בעלי חיים